

democraat

JAARGANG 10
NUMMER 7
OKTOBER 1977

uitgave: politieke partij democraten'66

UITNODIGING

voor de

ALGEMENE LEDENVERGADERING

op vrijdag 18 en zaterdag 19 november 1977

in het Concertgebouw DE VEREENIGING

Keizer Karelplein, NIJMEGEN

CONCEPT-AGENDA:

vrijdag 18 november 1977

- 20.00 uur: 1. Opening door de voorzitter en voorstellen van de congresleiding.
2. Benoeming van de notulencommissie en stemcommissie.
3. Goedkeuring congresreglement.
4. Vaststelling van de agenda.
- 20.15 uur: 5. Discussie en stemming over voorstellen tot wijziging van de Statuten en Huishoudelijk Reglement.
- 22.15 uur: 6. Discussie over Politiek Scholings- en Vormingsinstituut D'66.
- 23.00 uur: 7. Schorsing van de vergadering.

zaterdag 19 november 1977

- 10.00 uur: 8. Heropening van de vergadering door de voorzitter.
9. Aanvulling rapportagecommissie, geschillencommissie en financiële commissie.
10. Benoeming programmacommissie.
- 10.15 uur: 11. Financiën
- a. Goedkeuring financieel jaarverslag 1976.
 - b. Verslag over verkiezingsfonds (giro 1.000.000).
 - c. Overzicht financiële positie 1977.
 - d. Meerjarenplan 1978-1980.
 - e. Vaststelling contributieregeling 1978.
 - f. Goedkeuring begroting 1978.
 - g. Verslag financiële commissie.
- 10.45 uur: 12. Presentatie kandidaten voor Dagelijks Bestuur, Bestuur Stichting Wetenschappelijk Bureau D'66 en Bestuur Politiek Scholings- en Vormingsinstituut.
Opening van de stembussen.
- 11.15 uur: 13. Vooruitblik op de verkiezingen 1978 door de partijvoorzitter.
- 11.30 uur: 14. Discussie en vaststelling raamprogramma's voor verkiezing Provinciale Staten en Gemeenteraden.
- 13.00 uur: 15. Lunchpauze.
- 13.45 uur: 16. Discussie over partijorganisatie.
- 14.15 uur: 17. Politieke onderwerpen en voorstellen (HB-resoluties en moties).
- 15.00 uur: 18. Verkiezingscampagne Provinciale Staten en Gemeenteraden.
- 15.25 uur: 19. Uitslag stemmingen diverse besturen.
- 15.30 uur: 20. Politieke rede van de fractievoorzitter.
- 16.30 uur: 21. Sluiting.

REDAKTIERAAD

De uitgifte van de Democraat geschiedt onder verantwoordelijkheid van een door het Hoofdbestuur benoemde Redaktieraad die als volgt is samengesteld:

Piet van Baarsel (eindredakteur)

Ernst Bakker

Eric Denig

Frans Rogier

Jan Veldhuizen

Stijn Verbeeck

Als redaktiesekretaresse is aan de Redaktieraad toegevoegd:

Kitty Warburg-van Rijn.

Korrespondentie, kopij e.d. richten aan
Het Redaktiesekretariaat Democraat

Javastraat 6

Den Haag.

Verantwoordelijkheid.

Artikelen die namens het hoofdbestuur, de fracties in vertegenwoordigende lichamen, het SWB-bestuur, de VAR of andere officiële partijorganen worden geschreven, vallen onder volledige verantwoordelijkheid van de redaktieraad.

De overige artikelen vallen buiten de verantwoordelijkheid van de redaktieraad en bevatten dientengevolge de persoonlijke mening van de schrijver.

Teneinde deze artikelen duidelijk te onderscheiden zullen de titels worden voorafgegaan door een +teken.

De Democraat wordt gratis toegezonden aan alle leden van D'66. Niet leden kunnen zich abonneren voor f. 25,- per jaar. Losse nummers zijn verkrijgbaar bij het sekretariaat voor f. 3,- per stuk.

ADVERTENTIES kunnen worden opgegeven bij het sekretariaat.

De tarieven zijn:

1/1 pagina f. 400,-; 1/2 pagina f. 240,-;
1/4 pagina f. 160,-; 1/8 pagina f. 100,-.

De redactie behoudt zich het recht voor advertenties zonder opgaaf van redenen te weigeren.

TOEGANG EN STEMRECHT CONGRES

Toegang

De toegangsprijs voor het congres van 18 en 19 november 1977 is vastgesteld op f 10,- per persoon. De toegangskaarten gelden zowel voor vrijdag 18 november als voor zaterdag 19 november.

Stemrecht

Op het congres van 18 en 19 november a.s. hebben alleen de leden stemrecht, die aan hun contributieverplichting 1977 hebben voldaan. Op vertoon van hun lidmaatschapskaart, die vóór half oktober aan elk lid, dat over 1977 heeft betaald wordt toegezonden, ontvangen de leden aan de congresbalie een stemkaart die voor beide dagen geldt.

Leden die nog geen lidmaatschapskaart hebben ontvangen, worden verzocht hun giro/bankafschrift mede te brengen. Aan de kassa kan eveneens tegen kwitantie de contributie worden voldaan, maar gebruik liever de tijdig toegezonden accept-girokaarten.

VAKATURES DAGELIJKS BESTUUR

Op de Algemene Ledenvergadering van 18 en 19 november 1977 dienen een aantal vakatures in het Dagelijks Bestuur te worden vervuld. Elders in deze Democraat zijn de taak en taakverdeling van het DB uitgebreid besproken. In de tweede congres-Democraat zal worden aangegeven welke taken de niet in functie te verkiezen DB-leden zullen gaan vervullen.

Vakant komen:

Vice-Voorzitter, omdat Jan Ten Brink reglementair aftreedt, nadat hij tweemaal twee jaar lid is geweest van het DB;

Secretaris-Politiek, omdat Chel Mertens sinds 8 juni 1977 lid is van de Tweede Kamer, welke functie niet verenigbaar is met het lidmaatschap van het HB;

DB-lid, omdat Wim Dik reglementair aftreedt, nadat hij eenmaal twee jaar lid is geweest van het DB;

DB-lid, omdat Frans van Doesum om gezondheidsredenen aftreedt.

Kandidaatstelling dient schriftelijk te geschieden via het indienen van een ondertekende vragenlijst, die op telefonische aanvraag door het secretariaat wordt toegezonden. Inzending dient te geschieden vóór donderdag 17 november 1977 12.00 uur bij het landelijk secretariaat. Kandidaten wordt aanbevolen met hun definitieve aanmelding te wachten, totdat in de tweede congres-Democraat is bekendgesteld welke taken de bovengenoemde DB-leden worden geacht te gaan vervullen.

GEZELLIG SAMENZIJN

25 mei 1977 stond in het teken van verkiezingen, maar ook van de gijzelingen. Daarom werd de uitslag-bijeenkomst afgelast. Zoals toegezegd in de Democraat van juni 1977 heeft het Hoofdbestuur hierbij het genoegen de leden uit te nodigen voor een gezellig samenzijn op vrijdagavond 18 november 1977 na de schorsing van de vergadering om 23.00 uur in één van de bovenzalen van de "Vereeniging" in Nijmegen. Tot 01.30 uur kunnen wij daar onder het genot van een drankje en gezellige muziek napraten over 25 mei en andere D'66-belevenissen.

LOGIES IN NIJMEGEN

Vele leden zullen ongetwijfeld van plan zijn om beide congresdagen te bezoeken en willen misschien in Nijmegen overnachten. De afdeling Nijmegen heeft zich op verzoek van het Hoofdbestuur bereid verklaard zoveel mogelijk coördinerend op te treden bij het verkrijgen van logies of hotelaccomodatatie. Leden die hiervan gebruik willen maken kunnen zich telefonisch wenden tot Ed.Schiks, Zwanenveld 55/10, Nijmegen, tlf.080-443330.

WANNEER VERSCHIJNT DE DEMOCRAAT?

De volgende Democraat, de 2e congresdemocraat, verschijnt 3 november 1977. De redactie sluit onverbid- delijk op 18 oktober om 12.00 uur.

De laatste Democraat van 1977 zal half december verschijnen. Kopij inzenden vóór 30 november 1977.

Het najaarscongres 1976 was het startpunt voor de herleving van D'66. Het werd gevolgd door het verkiezingssucces op 25 mei jl. met als resultaat 5,43% van de stemmen en 8 Kamerzetels. Het najaarscongres van 1977 zal in het teken staan van de consolidatie van dat succes. Maar ook van de voorbereiding van nieuwe activiteiten en nieuwe initiatieven die de noodzakelijke veranderingen moeten bewerken van ons maatschappelijke en politieke bestel.

D'66 was in het verleden hoofdzakelijk een beweging met het oog op veranderingen op korte termijn. Het heeft daardoor de interne organisatie en het verduidelijken van zijn uitgangspunten en lange termijn-doelstellingen aan leden en kiezers verwaarloosd. Na de snelle successen van de afgelopen periode is er nu tijd nodig om met een zekere rust aan de uitwerking en versteviging van die zaken te werken. Wij zijn dat aan onze nu bijna 8.000 leden en aan onze ruim 450.000 kiezers verplicht.

D'66 mag en zal echter nooit een partij worden waarvoor eigen voortbestaan en groei belangrijker zijn dan het verwerklijken van zijn politieke en maatschappelijke doelstellingen. Dat zijn we niet alleen aan onze leden en kiezers, maar vooral ook aan onszelf verplicht. Voorzover het komende najaarscongres van D'66 tijd en aandacht moet besteden aan "de middelen van zijn bestaan" - en dat is inderdaad noodzakelijk - zal het de betekenis hebben van een overgangs- en voorbereidingscongres. Het concept agenda voor onze vergadering van 18 en 19 november a.s. in Nijmegen geeft daarvan ook blijk.

De aanpassing van Statuten en Huishoudelijk Reglement, de oprichting van het Politieke Scholings- en Vormingsinstituut, de organisatie en de financiële zaken van de partij nemen op die agenda een belangrijke plaats in nâast de voorbereiding van de verkiezingen voor de Provinciale Staten op 29 maart en voor de Gemeenteraden op 31 mei van het volgende jaar. Het congres zal over deze zaken, die geen uitsel kunnen verdragen, besluiten moeten nemen op basis van het voorbereidende werk van het hoofdbestuur. In de volgende Democraat zal hierover meer informatie worden gegeven. De korte tijd tussen de vakanties en het ter perse gaan van deze Democraat maakte het onmogelijk alle voorstellen al in deze Democraat uit de doeken te doen.

In dezelfde tijd dat het hoofdbestuur zich met deze organisatorische zaken bezighield, heeft het Wetenschappelijk Bureau van de partij de organisatie van de werkgroepen en van het bureau zelf ter hand genomen en hebben fractievoorzitter en fractie zich beijverd een kabinet tot stand te brengen dat overeenstemt met de resolutie die wij daarover in ons voorjaarscongres hebben aangenomen. Op het moment dat deze Democraat U bereikt zal misschien bekend zijn of en wat voor succes die lijdensweg heeft opgeleverd. Elders in dit nummer legt Jan Terlouw verantwoording af van het gevoerde beleid - zoals hij dat eerder deed op vergaderingen van het hoofdbestuur en de Voorlopige Adviesraad (VAR) en zoals hij dat op het congres weer zal doen.

Wat er echter ook van de kabinetsformatie terecht moge zijn gekomen, fractie, VAR en hoofdbestuur van D'66 zijn startklaar voor een volgende ronde. De signalen die ons bereiken geven de indruk dat hetzelfde geldt voor de afdelingen en regio's. Zij zullen nu als eersten opnieuw de verkiezingsstrijd moeten aanbinden. Laat het najaarscongres 1977 hun daarvoor een zo gunstig mogelijke uitgangspositie bieden, zoals het najaarscongres 1976 dat deed voor de partij in de campagne voor de Tweede Kamer-verkiezingen. Want de doelstellingen van D'66 moeten evenzeer worden verwezen-

lijkt in de provincies en de gemeentes als in de landspolitiek. Ik roep alle leden op daartoe door hun aanwezigheid en hun deelname aan de besluitvorming van het congres in Nijmegen hun bijdrage te leveren.

Jan Glastra van Loon
Voorzitter

KANDIDAATSTELLING PROVINCIALE STATEN

De regio's zijn druk bezig met de voorbereidingen van de verkiezingen voor de Provinciale Staten, die onvoorziene omstandigheden voorbehouden worden gehouden op 29 maart 1978.

In de volgende Democraat zullen nadere bijzonderheden over kandidaatstelling, presentatievergaderingen en stemming worden bekendgemaakt. Het ligt in de bedoeling een uniform tijdschema voor alle regio's te hanteren, zodat alle mededelingen in de Democraat kunnen worden gepubliceerd. De stemmingen zullen uiteraard decentraal per regio plaatsvinden. Nadere aanwijzingen zullen de regio's begin oktober bereiken.

D'66 VERTEGENWOORDIGD IN GEMEENTERADEN VAN TIEL EN GELDERMALSEN

De gemeenteraadsverkiezingen in de West-Betuwe liggen achter ons.

In twee gemeenten, Tiel en Geldermalsen, nam D'66 deel. U las hierover in de vorige Democraat.

Wij kunnen zeggen dat D'66 in deze verkiezingen in vergelijking met de uitslag van 25 mei jl. stabiel is gebleven. In Tiel behaalde D'66 nu 4,8 %, was 5,2 %. In Geldermalsen nu 4,6 %, was 4,2%.

Mede omdat D'66 hier zeer kort geleden nieuwe afdelingen heeft opgericht en zij zich als nieuwe partij manifesteerde, is dit een goede uitslag. Zij behaalden in beide gemeenten één raadszetel.

Een verheugde HENK DRIJFHOUT, het eerste D'66 raadslid in TIEL zegt hierover:

" omdat wij nu in de raad zitten, kunnen we op de meest effectieve wijze ook onze ideeën, opvattingen, mentaliteit uitdragen. De PvdA is haar absolute meerderheid kwijt. Zij heeft nu 10 zetels; het CDA 6, de VVD 4 en D'66 heeft de belangrijkste 21ste zetel. Voortvloeiend uit de activiteiten rond de verkiezingen, melden zich een groot aantal nieuwe leden."

KLAAS JANSEN, nu gemeenteraadslid in GELDERMALSEN, verwacht dat het beste gewerkt kan worden met een afspiegelingscollege: " D'66 zal zich hier uiteraard zeer constructief opstellen. In welke mate dit mogelijk is, zal afhankelijk zijn van de andere partijen. D'66 zal zich in Geldermalsen inzetten om zoveel mogelijk informatie te verstrekken naar de kiezers toe en de initiatieven nemen om de oprichting van dorpsraden te stimuleren. Verder wordt een eigen jeugdbeleidsgroep opgericht, omdat er in deze gemeente van jeugdbeleid geen sprake is".

Klaas Jansen meldt ook hier een flinke aanwas van nieuwe leden.

PROFICIAT T I E L en G E L D E R M A L S E N

Een overzicht

Hoe staat het met het 'redelijk alternatief' bij de kabinetsformatie? Antwoord: redelijk goed! Ik zal uit de doeken doen waarom.

Uitgangspunten: de uitspraak van het ledencongres van D'66 dat gestreefd moet worden naar een coalitie met PvdA en CDA; en de duidelijke verkiezingsuitslag die deze drie partijen als het ware veroordeelde samen een nieuwe regering te vormen.

Als enige partij heeft D'66 geadviseerd om de kabinetsformatie grotendeels te laten geschieden onder leiding van een socialistisch informateur, omdat het overleg kansrijker leek wanneer dit werd gevoerd onder leiding van iemand die niet rechtstreeks was betrokken bij het conflict waardoor het kabinet twee maanden voor de verkiezingen demissionair werd. De latere inschakeling van informateurs op twee momenten tijdens de formatie geeft de juistheid aan van dat advies. Overeenkomstig de D'66-visie (in afwijking van het CDA-voorstel) werd daarna eerst over het programma en pas daarna over de zetelverdeling en de persoonskeuze van het te vormen kabinet gesproken. Het CDA vond overigens de deelname van D'66 overbodig.

Gedurende de eerste fase van de kabinetsformatie werden de vier zogenaamde hervormingsvoorstellen behandeld. Dit was op zichzelf logisch omdat hierover het (vorige) kabinet was gestruikeld. De resultaten van het overleg waren voor ons bij drie van de vier onderwerpen bevredigend.

Het compromis over de onteigeningsgrondslag past geheel in onze visie. Dat was ook geen wonder, want wij hadden steeds het standpunt ingenomen dat de visies van PvdA en CDA beide in bepaalde gevallen juist waren. De ingediende wetsontwerpen over de ondernemingsraden en de investeringsrekening voor het bedrijfsleven (WIR) werden op bescheiden wijze in de D'66 richting omgebogen. B.v. instelling gekozen ondernemingsraden bij enkele semi-overheidsinstellingen en hantering WIR in sterkere mate voor bevorderen selectieve groei en kleinschaligheid. Wel wordt aangetekend dat de overeengekomen wijziging van de wet op de ondernemingsraden in vergelijking met ons programma slechts een halve stap vooruit is.

Een moeilijk te verteren pil was het akkoord over de vermogensaanwasdeling (VAD) na de informatie-Albeda. Samen met het CDA heeft D'66 gepleit voor een ruim individueel deel voor de werknemers in de bedrijven waar de VAD verdiend wordt. Ons pleidooi om het collectief deel uitsluitend voor verbetering van pensioenvoorzieningen aan te wenden vond gehoor. Met de PvdA werd echter stelling genomen tegen het CDA-streven om de VAD-afdrachten voor het bedrijfsleven zeer sterk te beperken. Vielen de resultaten op deze punten wel mee, duidelijk in strijd met ons verkiezingsprogramma is de afspraak het collectieve VAD-deel aan te wenden uitsluitend voor de werknemers en dit te storten in een nieuw collectief fonds (beheerd door de vakbonden met enige overheidsinvloed). Van onze kant werd daartegenover gesteld dat alle consumenten, d.w.z. in principe het gehele Nederlandse volk de VAD hadden opgebracht en dat op die grond alle Nederlanders daarvan behoren te profiteren, b.v. door storting in het AOW-fonds, zodat de AOW-premie kunnen worden verlaagd en de AOW-uitkeringen verhoogd. Het akkoord Albeda houdt een soort discriminatie in voor zelfstandigen en gepensioneerden die niet voor het collectieve VAD-deel in aanmerking komen. Ook een tussenvoorstel van D'66-

zijde om de VAD-opbrengst uit aardgasbaten voor de gehele bevolking aan te wenden leed schipbreuk mede door gebrek aan steun van het CDA, dat hier- toe op grond van het eigen programma eigenlijk verplicht was.

De fractie heeft het VAD-akkoord uiteindelijk aanvaard, met dien verstande dat in onze ogen de VAD opnieuw in discussie zal komen in samenhang met de inwerkingtreding van een wettelijke regeling voor aanvullende pensioenen naast de AOW. D'66 heeft zich het recht voorbehouden om bij de behandeling van de aanvullende pensioenwet met voorstellen te komen om de VAD-regeling volgens eigen opvattingen te wijzigen en aan te passen. Daarnaast zal getracht worden, zonder openbreking van het formatieakkoord, de beide partners door overreding alsnog van gedachten te laten veranderen.

Overwogen werd op grond van het VAD-akkoord de formatiebesprekingen te beëindigen. Dit is bewust niet gebeurd. De VAD was slechts één, zij het belangrijk, onderdeel van het totale regeringsbeleid. Het leek ons niet juist hierom alleen de kennelijk door de kiezers gewenste formatie te verlaten; een andere partijcombinatie zou ongetwijfeld weer andere ongewenste compromissen tot gevolg hebben. Wel zou bij de uiteindelijke beslissing over de totale resultaten van de formatiebespreking dit onderdeel als sterk negatief meetellen.

De besprekingen over de vier hervormingsvoorstellen leidden tot min of meer gedetailleerde afspraken. Dit was vrijwel onvermijdelijk omdat het kabinet van bijna dezelfde samenstelling juist hierover voor de verkiezingen grote spanningen kende en struikelde. Voorkomen moest worden dat een nieuw kabinet na twee maanden opnieuw hierover zou vallen. Dat nam niet weg dat sterk gedetailleerde afspraken in het algemeen ongewenst waren omdat daardoor het parlement later buiten spel gezet kon worden. Mede door zeer sterke aandrang van D'66 zijn in de fasen daarna daarom verder alleen globale, richtinggevendende afspraken gemaakt.

De tweede fase, welke betrekking had op het sociaal-economisch beleid, leverde voor D'66 een alleszins redelijk resultaat op. Leest u maar! Overeengekomen werd dat het beleid van het nieuwe kabinet gericht zal worden op:

- vermindering van de inflatie met 1% per jaar (het zal nog een heksentoer zijn deze door alle drie partijen gevraagde taakstelling te realiseren);
- versterking van de winstpositie van het bedrijfsleven (in het bijzonder van grote betekenis voor D'66 en CDA);
- beperking van de collectieve lastendruk tot 0,5% per jaar met een perspectief op een geleidelijke stabilisatie na 1981 (dit lijkt sterk op de taakstelling uit de verkiezingsprogramma's van D'66 en CDA, het meest overigens op die van D'66);
- een tweejarige nullijn voor de reële persoonlijke inkomens met een streven naar jaarlijkse beperking van de incidentele loonsverhoging (promoties, periodieken) op grond van nader onderzoek en overleg met de sociale partners (het beleidsprogramma van D'66 bevatte als enige een realistische uitspraak van deze strekking; PvdA en CDA spiegeldden beide nog een reële inkomensstijging voor);
- het voorkomen dat vooruitgang in bruto-inkomen niet of nauwelijks leidt tot enige vooruitgang in netto-inkomen door effecten zoals belastingprogressie, subsidies afhankelijk van inkomen, enz. (dit werd pas na herhaald aandringen samen met het CDA opgenomen; D'66 heeft zich op grond daarvan niet gebonden aan het voornemen de kinderbijslag te laten afnemen bij toename van het inkomen);

totstandkoming (in fases) van een volksverzekering ziektekosten door middel van een uitbreiding van de AWBZ, waarbij ziekenfondsen en particuliere verzekeringen gelijkwaardig als uitvoeringsorganisaties zijn toegelaten (het CDA wilde oorspronkelijk helemaal geen afspraak maken over een volksverzekering, terwijl PvdA sterk denkt aan een opzet vergelijkbaar met de genationaliseerde gezondheidsdienst van Engeland; de gemaakte afspraak past evenwel zeer goed in ons D'66 ziektekostenverzekeringsplan!);

- voorbereiding van een wettelijke regeling voor aanvullende pensioenen naast de AOW, eventueel met voorrang van een regeling voor personen die van baan veranderen (dit punt werd opgenomen voornamelijk door herhaalde hardnekkige pleidooien van de kant van D'66);
- een industriebeleid waarin met name exportactiviteiten en technologische vernieuwing sterk bevorderd zullen worden, b.v. door uitgaven voor technisch onderzoek en verbetering van methoden van leidinggeven als investeringen te beschouwen (deze afspraak werd in sterke mate geïnspireerd en beïnvloed door D'66);
- een zwaarder accent voor arbeidstijdverkorting, niet alleen in de vorm van vervroegde pensioenering en educatief verlof, maar met name ook door werktijdverkortingen (eveneens speciaal door sterke aandring van D'66 opgenomen).

Gedurende de derde fase van de formatie zijn de overige programmapunten aan de orde gesteld. Allereerst is daarbij getracht te komen tot een afspraak over het abortusvraagstuk.

De fractie stond hierbij op het standpunt dat het abortusonderwerp zo'n principiële betekenis had, dat dit - in tegenstelling tot de VAD - op zichzelf belangrijk genoeg was om zo nodig bij de formatiebesprekingen af te haken. De bereidheid om de besprekingen voort te zetten was alleen aanwezig als er een redelijk uitzicht bestond dat in de komende kabinetsperiode een voor ons aanvaardbare wettelijke regeling tot stand zou komen, gebaseerd op het uitgangspunt 'de vrouw beslist uiteindelijk', waarbij een goede medische kwaliteit van de ingreep verzekerd zou zijn. De voorkeur van het CDA, nl. voor de indiening van een wetsontwerp door het kabinet na overleg tussen de coalitiepartners, wilde de fractie niet bij voorbaat blokkeren, maar de mogelijkheid om tot overeenstemming te komen werd zeer gering geacht. Om al te grote vertraging te voorkomen moest worden vastgelegd dat na een bepaalde datum een parlementair initiatiefvoorstel zijn kans zou krijgen. De datum werd vastgesteld op 1 januari 1979. Dit betekent dat over ongeveer 1½ jaar de Tweede Kamer een wetsontwerp, zoals indertijd van PvdA-VVD, zal kunnen behandelen. Zekerheid dat een dergelijk wetsontwerp na contrasignatie door het kabinet wet zal worden is er niet; wel bestaat er een redelijk uitzicht op dat dit zal gebeuren met steun van de ministers van D'66 en PvdA. Daarbij is overwogen dat een andere regeringscombinatie bestaande uit CDA en VVD voor vrijwel hetzelfde probleem zou zijn komen te staan. Vandaar dat de voorstellen van formateur Den Uyl en informateur Veringa door de fractie werden aanvaard.

Het overleg over de overige nog resterende punten leidde tot de volgende voorlopige resultaten (de definitieve teksten waren bij het schrijven van dit artikel nog niet gereed):

Defensie: de uitgangspunten van de Defensienota werden inclusief de financiële gevolgen aanvaard (dit is in overeenstemming met het ingenomen D'66-standpunt; de PvdA bepleitte beleidsombuigingen, het CDA stelde verhoging van de defensieuitgaven voor);

Energiebeleid: het beleid gericht op energiebesparing zal een veel zwaarder accent krijgen, o.a. door de totstandkoming van een algemene energiebesparingswet; een definitieve standpuntbepaling over kernenergie zal door het nieuwe kabinet later genomen worden, o.m. rekening houdend met de uitkomsten van het energiebesparingsprogramma en de mogelijkheden voor een verantwoorde berging van radio-actief afval (dit betekent een ombuiging van het huidige regeringsbeleid in de richting van D'66 en de PvdA);

Uitbreiding van de productie van verrijkt uranium volgens het ultracentrifuge projekt Almelo zal plaats kunnen vinden als de onderhandelingen gericht op internationale garanties met betrekking tot de aanwending en veiligheid bij leveringen aan andere landen, op bevredigende wijze worden afgestoten (D'66 en PvdA hebben grote moeite met deze afspraak omdat zij ervan uitgaan dat de kansen dat voldoende garanties verkregen kunnen worden vrij gering zijn; op grond hiervan heeft de fractie overwogen of deze onzekerheid voldoende reden was om af te haken; naar de letter is deze afspraak echter in overeenstemming met het D'66 programma);

Volkshuisvesting: behoud van prioriteit voor stadsvernieuwing; het meerjarenprogramma voor de woningbouw zal ieder jaar worden bijgesteld op grond van de meest recente ramingen voor de woningbehoefte en voortgezet woningonderzoek, hetgeen met name de bouw van voldoende premiehuur- en premiekoopwoningen inhoudt (D'66 en CDA voelden er weinig voor om al van tevoren afspraken te maken over de verdeling van de woningproductie; de woningbehoefte in de komende jaren behoort daarvoor maatstaf te zijn);

Aan de hand van onderzoek zal worden nagegaan of niet te rechtvaardigen verschillen in woonlasten van huurders en eigenaarsbewoners bestaan en hoe deze kunnen worden weggenomen (D'66 en CDA sloegen gezamenlijk een eenzijdige aanval af van de PvdA op het eigen woningbezit in de vorm van een voorstel tot verhoging van het huurwaardeforfait; beide fracties wilden hierover alleen praten in samenhang met andere aspecten, zoals het weer aftrekbaar maken van onderhoudslasten);

Spreiding rijksdiensten: bij de voortzetting van de spreiding van rijksdiensten zal sterker nadruk worden gelegd op nieuwe overheidsdiensten en -bedrijven (van D'66-zijde werd echter de vraag gesteld of het niet wenselijk zou zijn ook de voorgenomen verplaatsing van bestaande rijksdiensten, zoals van de Centrale Directie der PTT, tot een uiterste te beperken met het oog op de hoge maatschappelijke kosten en bezwaren voor het rijkspersoneelsbeleid; voorgesteld werd de hierdoor te verkrijgen geldelijke besparingen op een effectievere wijze rechtstreeks ter beschikking te stellen voor gerichte werkgelegenheidsprojecten in het noorden en Zuid-Limburg; omdat PvdA en CDA dit beschouwen als een ongewenste breuk in de continuïteit van bestuur werd deze gedachtengang niet overgenomen);

Gehandicapten en bejaarden: voorzieningen voor deze bevolkingsgroepen zullen erop gericht moeten zijn hen zo volledig en langdurig als mogelijk is zelfstandig te laten deelnemen aan het maatschappelijk leven (deze door D'66 bepleite doelstelling had de steun van de beide andere gesprekspartners).

Wanneer we de balans opmaken over het totale programmaakkoord bij deze kabinetsformatie ontstaat het volgende globale beeld:

De meeste programmapunten zijn in overeenstemming met ons verkiezingsprogramma en het beleidsprogramma of vormen een, vaak belangrijke, stap in de richting hiervan. Op vrijwel geen enkel punt is een afspraak gemaakt die in strijd komt met onze programma's. Duidelijk strijdig is de VAD-regeling, een overigens belangrijk punt. Twijfel over de vraag of door de afspraken onze programma's gerealiseerd kunnen worden is mogelijk met name met betrekking tot het kernenergiebeleid (Kernenergiecentrales, ultracentrifugeproject).

Natuurlijk bestaan er ook een aantal voor D'66 belangrijke zaken die niet of onvoldoende in het akkoord zijn opgenomen. De sociaal-economische paragrafen gaan b.v. waarschijnlijk nog te veel van de economische groeifilosofie uit, de milieu-paragraaf is vrij mager, de concrete inhoud van ons pensioenwoningplan bleek niet bespreekbaar te zijn. Op al deze punten hebben we ons het recht voorbehouden om in de komende jaren onze eigen voorstellen aan regering en parlement voor te leggen.

Rekening houdend met de politieke opvattingen van de drie coalitiepartijen en met de opvattingen van de sociale partners biedt het akkoord wellicht de beste perspectieven voor een goede sociaal-economische ontwikkeling in de komende kabinetsperiode. Het is een akkoord dat tracht pijn en blijdschap zo eerlijk mogelijk over de mensen en groepen in de samenleving te verdelen. Het akkoord is daarom ook de moeite waard om zich voor in te zetten en hiertoe de actieve medewerking en samenwerking van de bevolking te vragen. Voor critici is het makkelijk om bezwaren tegen het akkoord aan te voeren; maar het zal niet makkelijk zijn een betere, begaanbare weg aan te geven!

Gegeven het feit dat D'66 de kleinste van de drie coalitiepartners is en gegeven het feit dat fracties die met elkaar een coalitie willen vormen naar elkaar moeten luisteren en bereid moeten zijn compromissen te aanvaarden, kan de conclusie haast niet anders zijn dan dat het programmakkoord van de kabinetsformatie een redelijk goed akkoord is, ook, ja misschien zelfs: juist voor D'66! Het is een resultaat van de eigen weg die D'66 ging bij de kabinetsformatie!

Erwin Nypels

LEDENADMINISTRATIE

Herhaaldelijk krijgen wij op het landelijk secretariaat de vraag: "Waarom krijgen echtparen de Democraat dubbel?"

Het antwoord hierop is dat onze administratie zo is ingericht, dat elk lid een eigen adreskaart heeft. Ieder lid is bij D'66 een volwaardig lid, dat de rechten van het lidmaatschap mag uitoefenen. Het is onmogelijk bij iedere zending afzonderlijk uit te maken of echtgenoten wel of geen Democraat, lidmaatschapskaart of stembiljet behoeven. Bovendien zijn er echtgenoten die wel prijs stellen op een eigen Democraat. Als U tot de echtparen behoort die de Democraat gezellig samen lezen, dan hopen wij dat U voor het ongelezen exemplaar de goede bestemming weet te vinden: bij de burens in de bus stoppen, in de trein laten liggen, of op de leestafel van het wijkcentrum deponeren.

UIT DE TWEEDE KAMERFRAKTIE

door Ernst Bakker

Nu Laurens Jan Brinkhorst en Henk Zeevalking na 8 september jl. het staatssecretariaat niet meer met het Kamerlidmaatschap mochten combineren en beiden voor de Kamer gekozen hebben, heeft de fractie de diverse Vaste Kamercommissies bezet. De indeling ziet er als volgt uit:

	lid	plv. lid
Presidium	Brinkhorst	
Betrekkingen met de Nederlandse Antillen	Terlouw	Brinkhorst
Buitenlandse Zaken	Brinkhorst	Terlouw
Ontwikkelingssamenwerking	Terlouw	Brinkhorst
Justitie	Zeevalking	Wessel-Tuinstra
Naturalisaties	Zeevalking	
Binnenlandse Zaken	Brinkhorst	Zeevalking
Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten	Terlouw	
Civiele Verdediging	Brinkhorst	
Ambtenarenzaken en Pensioenen	Nypels	Engwirda
Onderwijs en Wetenschappen	Mertens	Wessel-Tuinstra
Wetenschapsbeleid	Mertens	Wessel-Tuinstra
Financiën	Engwirda	Nypels
Rijksuitgaven	Engwirda	Nypels
Defensie	Brinkhorst	Mertens
Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening	Nypels	Lambers-Hacquebard
Verkeer en Waterstaat	Zeevalking	Lambers-Hacquebard
Economische Zaken	Engwirda	Lambers-Hacquebard
Handelspolitiek	Brinkhorst	
Midden- en Kleinbedrijf	Engwirda	
Kernenergie	Lambers-Hacquebard	
Landbouw en Visserij	Lambers-Hacquebard	Brinkhorst
Visserij	Lambers-Hacquebard	
Sociale Zaken	Nypels	Wessel-Tuinstra
Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk	Mertens	Wessel-Tuinstra
Volksgesondheid	Wessel-Tuinstra	Mertens
Milieuhygiëne	Lambers-Hacquebard	Terlouw
Werkwijze der Kamer	Engwirda	
Verzoekschriften	Zeevalking	

Mr. W.J. Geertsema:

Het gebeurt niet zo vaak, dat een liberaal de kans krijgt in het partijblad van D'66 te schrijven en het aanbod dat nu eens te doen grijp ik dan ook met beide handen aan.

Ook over het onderwerp behoef ik niet lang na te denken. De houding van D'66 ten opzichte van de VVD verdriet mij en aan dat gevoel wil ik graag uiting geven.

Laat ik voorop stellen dat ik het bepaald niet wil hebben over de vraag of D'66 tot de liberale partijen moet worden gerekend. Over die vraag heeft voor de verkiezingen een boeiende discussie in de NRC plaats gevonden, die evenwel het geven van een antwoord niet vergemakkelijkte. Dat was evenmin het geval met de debatten, die ik in de verkiezingsperiode met een tweetal vooraanstaande vertegenwoordigers van D'66 heb gevoerd. Ik heb over het liberalisme van D'66 mijn duidelijke twijfels, met name op grond van een aantal verlangens zoals die in het D'66-program zijn opgenomen, maar daar stel ik onmiddellijk de stelling tegenover, die elke rechtgeaarde liberaal boven zijn bed behoort te hangen, nl. dat hij de wijsheid niet in pacht heeft en dat brengt mij er toe over het eventuele liberalisme van D'66 geen uitspraak te doen op een moment dat aan zo'n uitspraak geen enkele behoefte bestaat.

Toch zou het onzin zijn om te ontkennen, dat er een zekere samenhang bestaat tussen het zojuist genoemde punt en datgene waarover ik het wel wil hebben, nl. de uitspraak van het Congres van D'66, onder geen enkele voorwaarde deel uit te willen maken van een Kabinet, waarin ook de VVD zitting zou hebben. Het is deze uitspraak, die ik betreure en waarvan ik durf te stellen, dat zij noch in het belang van D'66, noch in het belang van het land, noch - maar dat zal D'66 natuurlijk een complete zorg zijn - in het belang van de VVD is.

De voornaamste basis voor deze stelling is, dat wij ook in de afzienbare toekomst het politieke drie-stromenland zullen behouden, waarin wij nu leven. Het succes van D'66 bij de jongste verkiezingen doet een afbreuk aan de juistheid van de stelling. Het is veeleer de uitzondering die de regel bevestigt. Nu is het mijn vaste overtuiging, dat in een zodanige situatie het landsbelang gediend is bij een volstrekte uitwisselbaarheid ten aanzien van alle partijen bij een kabinetsformatie, m.a.w. geen enkele partij of groep van partijen behoort een andere partij te voren uit te sluiten als onderhandelingspartner.

Ons kiessysteem brengt met zich mee, dat de kans op een absolute meerderheid van één partij of groep van partijen in het Parlement uiterst gering is. Dat betekent dan weer, dat er voor een meerderheidsregering altijd een coalitie van minstens twee partijen nodig zal zijn.

Nu kent elke coalitie zekere problemen, die zij gezien de tegengestelde opvattingen van de regeringspartners niet tot een oplossing kan brengen. De abortus is - meen ik - een goed voorbeeld van de door mij bedoelde problemen. Het voordeel van de onderlinge uitwisselbaarheid van de partijen is nu dat een volgend kabinet van een andere politieke samenstelling (in dit geval een kabinet, bestaande uit geestverwanten van PvdA, D'66 en VVD) wel uit dat probleem kan komen.

Zijn bepaalde combinaties uitgesloten, dan moet zo'n probleem zijn oplossing vinden via een initiatief-wetsontwerp, of het blijft onopgelost in die gevallen, waarin het niet gaat om een wettelijke regeling.

Het landsbelang eist dan ook in mijn ogen dat in beginsel elke coalitie mogelijk moet zijn. Reeds sinds vele jaren is een combinatie van PvdA en VVD niet mogelijk. Niet, dat zij elkaar voor eeuwig in de ban hebben gedaan. Daar is geen sprake van, maar bij elke op handen zijnde verkiezing wordt van beide zijden geconstateerd, dat een coalitievorming na die verkiezing, waar beiden bij zijn betrokken, onmogelijk is. Het gevaar dreigt, dat dit zo vaak gebeurt, dat een ieder gaat geloven, dat het ook nooit meer kan.

En dat alles gaf dan vroeger de Christen-Democratische partijen en geeft nu het CDA een veel te grote macht in ons land. Men kon in zetels achteruit gaan, het deed er allemaal niet toe, want zonder KVP, AR, CHU of CDA is er geen meerderheidsregering te vormen. Ik heb dat altijd een slechte zaak gevonden.

En nu heeft D'66 aan die slechte zaak nog een nieuwe dimensie gegeven - ik zei het reeds - door van haar kant eenzijdig de VVD als coalitiepartner uit te sluiten. Dus toen weer de PvdA de bal toespelend, omdat zonder steun van D'66 een CDA/VVD-Kabinet geen reële mogelijkheid is.

D'66 neemt zich zelf een redelijk alternatief. Ik durf te stellen dat, zodra de kiezers gaan ontdekken dat door de opstelling van D'66 dat alternatief altijd moet inhouden een samengaan van D'66 met de PvdA, dat D'66 geen goed zal doen. Een te innige omarming van PvdA en D'66 is ook in het verleden voor D'66 bijna dodelijk geweest.

Het congres-besluit van D'66 is dus ook niet in het belang van D'66.

Het is evenmin in het belang van de VVD, omdat het de kansen van de VVD op het dragen van regeringsverantwoordelijkheid vermindert en een te langdurige oppositie voor elke grote partij funest is.

Tot zover mijn oordeel over de feiten.
Nu de conclusie.

D'66 en de V.V.D. staan bepaald programmatisch niet mijlen ver van elkaar af, stoelen volgens sommigen zelfs op dezelfde wortel.

Welnu, van tweeën één. Of zij zijn beiden liberaal en dan is een discussie op haar plaats of liberaal Nederland zich de weelde van twee liberale partijen kan veroorloven en zo ja, of dan een veel nauwere samenwerking niet op zijn minst geboden is.

Of D'66 is niet liberaal, maar ook dan kan een discussie over het mogelijk slechten van barrières, die samenwerking in enigerlei vorm onmogelijk schijnen te maken, uiterst nuttig zijn.

Het is voor een oproep tot D'66 zich tot die discussie bereid te verklaren, dat ik deze gastenboek gebruik.

De soms gehoorde tegenwerping uit D'66-kringen, dat de VVD zelf geen liberale maar een conservatieve partij is, mag het misschien aardig doen in de hitte van een verkiezingsstrijd, maar kan natuurlijk geen stand houden in een discussie op niveau tussen volwassen politieke partijen.

PORTRET VAN EEN PARTIJGANGER

DE DEMOCRAAT IN GESPREK MET MACHTELD VERSNEL-SCHMITZ

Nauwelijks heeft Machteld de deur open of we krijgen de wind van voren: 'Ik hoop dat jullie wat correcter schrijven dan het Utrechts Nieuwsblad van gisteren. Moet je zien...' En ze geeft me het U.N. van maandag 19 september en wijst me op een bijdrage van Ad van Liempt op de opiniepagina over de gemeenteraadsverkiezingen in de West-Betuwe. Van Liempt verwacht dat de kiezers zich voor een groot deel zullen laten leiden door de gebeurtenissen in de landelijke politiek, omdat de betrokken gemeenten op dit moment weinig puur plaatselijke twistpunten kennen, en er bovendien weinig strikt plaatselijke groeperingen aan de verkiezingen meedoen. En dan schrijft hij: 'In Tiel doet naast de landelijke partijen (waarvan D'66 overigens ontbreekt) slechts de lijst Algemeen Belang mee...' Een citaat, waaruit de opmerking tussen haakjes Machteld zeer boos maakt. Elke lezer van de Democraat weet sinds het vorige nummer dat D'66 in Tiel lijst 1 heeft, maar dat weet de schrijver van de bijdrage in het Utrechts Nieuwsblad kennelijk niet. 'Hoe komt zo'n man daarbij om dat zo maar te schrijven?' roept Machteld Versnel. Ik denk dat ze het van Liempt zelf moet vragen en ik hoop voor hem dat hij het antwoord weet.

Ook aan de basis

Dat was onze entree bij Machteld Versnel-Schmitz, lid van het hoofdbestuur, regiovertegenwoordiger Utrecht, lid van de D'66 programmacommissie Provinciale Staten Utrecht lid van het bestuur van Cultureel Centrum 't Hoogt in Utrecht, lid van een adviescommissie van het college van B en W voor begeleiding van de inspraak van Lunetten, een heel nieuw woongebied in het zuidoosten van de stad, actief aan de basis in de eigen straat, lid van de gemeenteraad van Utrecht voor D'66 van '70 tot '74, gehuwd met het gemeenteraadslid (sinds '74) voor de PvdA, Hans Versnel en moeder van drie zonen tussen 7 en 0 jaar: Diederik, Roderik en Wolfert. Sinds september 1966 lid van de partij, 'de eerste en enige partij waar ik me in thuis voel'.

Onwelwillend kritisch

Hoe zat dat eigenlijk, jij verliet de raad om plaats te maken voor je man? 'Neen, zo was het niet helemaal. Nog afgezien van het feit dat het slechter ging met D'66, had ik al voor die tijd bedacht dat het niet zo goed zou zijn om een tweede raadsperiode te doen. Een eerste signaal daarvoor waren telefoontjes van onze plaatselijke voorzitter die mij terecht wees dat ik mij in bepaalde kwesties conformeerde aan het standpunt van B en W. Dat feit op zichzelf vond ik nog niet zo verontrustend, maar wél dat ik mij tegenover hem onmiddellijk mezelf hoorde verdedigen. Achteraf dacht ik dan: die man had gelijk. Dit is mijn functie in de raad niet. Ik moet onwelwillend kritisch staan tegenover de voorstellen van B en W. Laat ze me maar overtuigen van de juistheid van hun standpunten. In het begin van mijn raadstijd had ik die aanpak ook wel. Ik heb het daar nog wel 'ns met Henk Zeevalking over gehad die toen wethouder was. 't Is natuurlijk wel zo dat B en W het dagelijks bestuur zijn in een gemeente en de raad het algemeen bestuur, maar dat dualisme tussen raad en college moet er toch wel zijn. Alleen op die manier komt de zaak boven tafel. En daar gaat het toch om, da's een oud stokpaard van D'66, dat de burgers kunnen zien wat er gebeurt en waarom het gebeurt. Vooral in het begin van mijn raadstijd waren er nog wel eens mensen die vreemd opkeken als je het niet met de 'eigen' wethouder eens was. Dat moest je maar binnenskamers houden, binnen de fractie oplossen, vonden ze. Ik vond dat onzin, - en Henk Zeevalking gelukkig ook - ik vond dat je tekort schoot in je taak als kritisch volksvertegenwoordiger, als je in zo'n situatie je mond hield. Maar in de loop van die vier jaar moest de afdelingsvoorzitter mij tenslotte toch terechtwijzen en dat was voor mij mede een signaal om er uit te stappen. Ik wilde trouwens ook een heleboel andere dingen gaan doen, waar ik, toen ik in de raad zat, helemaal niet aan toekwam.'

Rijp

En die ben je ook wel gaan doen, maar we moeten even terug naar het begin, nog vóór die gemeenteraad. Waar ligt de politieke bewustwording van Machteld Versnel?

'Dat is een heel lang proces. Ik kom uit een nogal liberaal, half confessioneel milieu. Had een socialistische leraar op een katholieke school waar ik eindeloze discussies mee voerde. Prima was dat, ik ben er nog altijd blij om. Ik ging geschiedenis studeren, misschien heeft dat er ook nog iets mee te maken. In elk geval kwam er een moment, dat was bij de Statenverkiezingen in het voorjaar van '66, toen de Boeren zo ongelooflijk wonnen, toen dacht ik: dit wordt te gek, hier moet iets aan gedaan van een politieke partij. Maar helaas was die partij er niet. En toen kocht ik in september in een boekhandel het Appèl. Ik las het en was meteen gewonnen. Dit waren de mensen waar ik mij in herkende. Ik gaf me meteen op als lid, kon helaas niet naar het beruchte kerstcongres van 1966 omdat ik toen net mijn kandidaats moest doen, maar daarna was ik overal bij. Ik zei iets op een regiovergadering en zat meteen in het bestuur. Toen kwam de afdeling Utrecht, ook bestuurslid. Toen die geweldige kamerverkiezingen, waarbij we ineens zeven zetels veroverden...

Ik heb me toen sterk gemaakt voor de commissie gemeentepolitiek. Vrij snel zijn we die Utrechtse politiek gaan volgen, met een club die in 1970 een viermans-fractie in de Utrechtse raad opleverde. Jan Terlouw was onze eerste fractievoorzitter, tot hij in 1971 naar de kamer verhuisde.'

Voelde je je als vrouw met politieke belangstelling in die tijd niet erg eenzaam?

'Er waren überhaupt veel minder mensen, zowel mannen als vrouwen, die politiek geïnteresseerd waren. D'66 ging daar juist iets aan doen. In onze betrekkelijk kleine fractie zaten toch nog twee vrouwen. Neen, zo'n eenling was je niet. Wat wel opviel was dat je je in de raad als nieuwkomer en zeker als vrouw wat gematigd had op te stellen. Vrouwen hoorden niet agressief te zijn. Een vrouw die van zich af beet en daarvoor ook de volle laag terugkreeg en dan in staat moest zijn daar weer adequaat op te reageren, dat was toen geloof ik wel iets nieuws. Maar geen van de jongeren - hetzij mannen of vrouwen - was toen in de raad gekomen met het idee dat ie 'n paar jaar zijn mond zou houden. Het idee!'

Grondhouding

Wat vind jij de grote verschillen tussen 1966 en 1977? Het verlaten van de staatsrechtelijke hervormingen, gekozen minister-president, gekozen burgemeester etc.?

'Jij ook al? Je weet niet waar je over praat. Dat is nou juist wat mij zo ergert, dat zo vaak van buitenaf door journalisten en ook wel door mensen binnen de partij, getuige jouw opmerking, getuige ook tenminste één artikel van Anneke Goudsmit, wordt gezegd: D'66 staat niet meer op zijn uitgangspunten. Terwijl er in feite niets veranderd is. Die staatsrechtelijke hervormingen waren niet meer dan een middel, om te komen tot een anders ingerichte maatschappij, om te komen tot een andere wijze van politieke besluitvorming. Nou, die middelen die kunnen variëren, maar dat doel dat is nooit gewijzigd. Dat is heel wezenlijk binnen D'66. Hoe kom je tot besluitvorming? Door de problemen te stellen, door te kijken wat de mogelijkheden zijn om eruit te komen, door al die mogelijkheden zorgvuldig te onderzoeken en af te wegen en dan te zeggen: Wil je nou tot een beleid komen, dan kun je die keuze of die keuze of die keuze maken. En dat is dan binnen D'66 vaak de keuze voor een toekomst waarin de openheid in elk geval gewaarborgd blijft, waarin beslissingen eventueel ook nog bijgesteld kunnen worden - maar dan met open ogen en niet met dichte vanwege een of ander dogma - en waarin aan mensen, en zeker aan de zwakkeren, de grootst mogelijke garantie wordt gegeven dat zij in zo'n toekomst mee kunnen functioneren in het hele maatschappelijke bestel. Ik vind zo'n manier van besluitvorming zo wezenlijk, ik vind dat zo'n grondpunt voor D'66, als daar geweld aan wordt gedaan, dan word ik heel boos. Maar dat is gelukkig niet zo. Die grondhouding is niet gewijzigd. Wat wel gewijzigd is in die elf jaar is het élan waarmee de dingen gedaan worden. Maar dat is het verschil tussen de Gideonsbende van toen die ongehinderd zijn gang kon gaan en de partij van vandaag die in de flitsende groei sinds de bijna-opheffing, natuurlijk ook uitsluitend contribuerende leden heeft die het verder wel geloven.

Mentaliteit

Stel dat D'66 echt opgeheven zou zijn, waar zou je dan nu zijn?

'Waarschijnlijk zou ik niks zijn. Toen D'66 zo vreselijk neerging, en politiek niet zoveel meer voorstelde, toen was ik al uit de raad en mijn man, Hans, zat er toen al in, zoals je weet. En toen begonnen allerlei mensen in die PvdA-fractie te vragen: Wanneer komt Machteld nou bij de PvdA? Hans antwoordde dan: dat doet ze niet. En daar waren ze zéér verbaasd over, ze begrepen niet dat iemand die politiek actief wilde zijn en geen tehuis meer had als D'66, dat die niet onmiddellijk doorschoof naar de Partij van de Arbeid, zeker niet als je man daar ook al actief lid van was. Ze konden niet begrijpen dat ik dat voor mezelf niet zag zitten. Maar het is echt zo, ik zou ontheemd zijn als D'66 of zo'n soort partij niet meer bestond. Daarom hoop ik dat ook nu de partij zoveel nieuwe leden heeft toch die bepaalde mentaliteit van D'66, die manier van politiek bedrijven niet alleen naar buiten toe, gehandhaafd blijft. Ik bedoel die interne democratie, dat tot in de afdeling toe alle dingen open besproken kunnen worden, dat wat er gedaan wordt ook verantwoord wordt, dat daar kritiek op mogelijk is, zonder dat ieder die het aangaat dan onmiddellijk het bijltje erbij neergooit. Ik bedoel eigenlijk dat iedereen binnen de partij zonder schroom tegenover wie dan ook kan reageren en dat ook durft te doen, zonder erop te worden aangekeken. Die wezenlijke open houding zou moeten blijven. Een onderdeel daarvan is dat je de leden alle informatie geeft, niet alleen over wat het bestuur doet, maar ook achtergronden van besluitvorming. De VAR is daar een mooi voorbeeld van, als die tenminste niet inslaapt. En in een afdeling zou je alle leden een ledenlijst moeten geven, zodat ze elkaar kunnen oppellen.

Ik vind eigenlijk zelf dat ik als regiovertegenwoordiger veel te weinig met vragen wordt lastig gevallen. Als de leden geen vragen hebben, soit, maar als ze die niet meer durven te stellen is er iets fout in D'66. Ik kan me echt goed voorstellen dat er een aantal nieuwe leden zijn die een beetje vreemd tegen die club van ons aankijken. Sinds de herleving hebben we - terecht overigens - uitsluitend aandacht gehad voor het programma van de partij, terwijl de organisatie er maar zo wat achter aan hobbelde. En nu is de vorm aan de orde, maar dat is nog allemaal in beweging, daar moet nog duidelijk structuur in komen. Er zullen vast wel nieuwe leden zijn, zeker als ze uit andere partijen komen, die denken: Waar zijn we nou in terecht gekomen? Maar als zij zelf geen mond open doen, krijgen ze ook geen verklaring voor de raadsels die ze tegenkomen.

Als nou maar iedereen, die ergens kritiek op heeft of die ergens moeite mee heeft, dat uitspreekt. Dan mogen ze daar nog bij bedenken hoe het eventueel anders zou kunnen. Op die manier heeft de hele partij er wat aan en blijft niemand met zijn frustraties zitten. Ik vind het al heel wat als je dat als politieke partij kunt bereiken. Daar wil ik best aan meewerken.

HEB BEN PLAATSELIJKE VERKIEZINGSACTIES VOOR LANDELIJKE VERKIEZINGEN NOG ZIN? +

Laat ik direct beginnen met het antwoord: bijzonder veel. Straks zal ik dit aantonen, maar reeds nu wil ik dit met nadruk zeggen. Dit ter bemoediging van die plaatselijke afdelingen, die een intensieve verkiezingsactie hebben gevoerd, en ter aansporing van de afdelingen, die dit hebben nagelaten. Want die zijn er ook.

De partijen, die bij de verkiezingen verloren, gaven de schuld voor hun nederlaag graag aan de landelijke nieuwsmedia, omdat die aan hen te weinig aandacht hadden besteed. En de invloed van die media is inderdaad groot geweest. Een begrip driestromenland heeft een gevaarlijke suggestieve werking. Maar de cijfers wijzen uit, dat daarnaast plaatselijke acties en ook het ontbreken daarvan evenzeer de uitslag hebben beïnvloed, althans bij D'66. Daarvoor heb ik de verkiezingsuitslagen geanalyseerd in 15 Utrechtse gemeenten. Uitgegaan is van vier criteria.

Ten eerste: hoeveel procent aan stemmen had D'66 meer dan bij de vorige Kamerverkiezingen?

Ten tweede: hoeveel procent werd aan stemmen meer uitgebracht dan bij de vorige Kamerverkiezingen?

Ten derde: welke percentages haalden DS'70, PPR en PSP tezamen bij de vorige Kamerverkiezingen?

Ten vierde: welk aandeel had D'66 in het aantal stemmen bij de vorige Kamerverkiezingen op die drie partijen en D'66 tezamen uitgebracht?

Het eerste criterium geeft de resultaten, de drie andere geven de mogelijkheden om tot een goed resultaat te komen. Naar gelang het aantal uitgebrachte stemmen sterker steeg (nieuwbouw, zwevende kiezers) lagen de kansen voor D'66 beter. Waar vroeger veel stemmen werden uitgebracht op partijen, waartoe de kiezers zich nu niet meer aangetrokken voelden, lagen onze kansen ook beter.

En waar wij vroeger het kleinste aandeel hadden in de stemmen die niet werden uitgebracht op de grote drie of extreem links en rechts, waren de kansen ook gunstiger.

Voor deze 15 gemeenten worden nu de winsten en de winstmogelijkheden in volgorde tegenover elkaar gezet. Als een gemeente het bij de winsten beter doet dan bij de winstmogelijkheden, kan dit wijzen op een goede verkiezingsactie. Doet zij het slechter dan kan dit wijzen op een verkiezingsactie van matige kwaliteit. (Bij onderzoek bleek dit in beide gevallen vaak te kloppen.)

Is zo'n ingewikkelde benadering nodig? Volgens mij wel. Het enkel vergelijken van uitslagen is onvoldoende. Gunstige en ongunstige factoren moeten worden meegeteld.

En dan nu de cijfers. Eerst de mogelijkheden in de 15 gemeenten, met tussen haakjes de volgorde. (zie tabel A).

Er is dus een groot verschil in winstmogelijkheden: de Bilt, Bunnik en Zeist hadden de grootste kansen op winst. Mijdrecht, Vleuten en Veenendaal de kleinste.

En nu dan de werkelijke winsten, ook in volgorde, naast de winstmogelijkheden, eveneens in volgorde. (zie tabel B)

De verschillen in volgorden zijn vaak opvallend groot. Uitstekend is het resultaat van Amersfoort (de stad van de lijsttrekker) en van de drie Vechtgemeenten Breukelen, Loenen en Maarssen, waar veel actie is gevoerd. De drie gemeenten beoosten de stad Utrecht boeken de grootste winsten, maar hadden ook de beste kansen daartoe. Ook het resultaat van Vleuten is, gezien de omstandigheden, zeer goed.

De tegenhanger van dit alles vormt de stad Utrecht met zijn twee recent gegroeide forensengemeenten IJsselstein en Nieuwegein. Voor de stad Utrecht past enige voorzichtigheid bij ons oordeel, omdat het hier een bevolking van een grote stad betreft, waar de verhoudingen heel anders kunnen liggen. Daarom heb ik mijn criteria ook eens toegepast op de grote steden en een paar iets kleinere universiteitssteden. Dit leidde tot de volgende resultaten (zie tabel C):

Alleen Nijmegen en Tilburg doen het dus matiger dan Utrecht, terwijl de vraag rijst, of de verhoudingen in dat vroegere KVP-gebied wel vergelijkbaar zijn met de Utrechtse. Amsterdam, Groningen en vooral Haarlem doen het daarentegen uitgesproken goed. Als geheel is de conclusie, dat de stad Utrecht het inderdaad matiger heeft gedaan dan nodig was, ook op grond van de cijfers van deze nieuwe tabel wel gemotiveerd.

In het juninummer van de Democraat gaf Frans Rogier een eerste beschouwing over de uitslagen. Hij beperkte zich daarbij - en kon ook niet anders gezien de korte tijd die beschikbaar was - tot een vergelijking van de winsten. In dit artikel is ook rekening gehouden met de winstmogelijkheden op basis van een drietal criteria, die overigens ook weer voor amendering en aanvulling vatbaar zijn.

Enkele aanvullingen bij wat Rogier opmerkte. Een vergelijking van de elf provincies op basis van de drie criteria geeft als volgorde van winsten en winstkansen het volgende aan (zie tabel D)

Het fraaie resultaat van de provincie Utrecht is dus in zoverre logisch dat ook de mogelijkheden ervoor aanwezig waren. Uitgesproken goed waren de resultaten in Drenthe, Zeeland en de beide Hollanden. Zeer slecht was Noord-Brabant en ook Limburg. Gezien deze cijfers is het matige resultaat van Tilburg (en wellicht ook Nijmegen) verklaarbaar, dat van de stad Utrecht juist onverklaarbaar. Breukelen heeft een D'66 burgemeester, het naastgelegen Loenen en Maarssen niet. Een even intensief gevoerde actie leidde tot vrijwel gelijke goede resultaten. Conclusie: de politieke kleur van de burgemeester beïnvloedt de uitslag niet (Rogier opperde de mogelijkheid). De Rotterdamse uitslag was slecht stelde Rogier. Maar uit de gegevens blijkt dat de omstandigheden ook erg ongunstig waren.

Rogier acht - terecht - zijn artikel een vingerwijzing. Ik meen daar een aantal aan te hebben toegevoegd. Elke afdeling kan aan de hand van mijn criteria nagaan of zij hun kansen goed hebben uitgebuit, en waar dit niet zo is trachten op te sporen waar de schoen wringt. (Zo kan bv. landelijke of regionale activiteit of het leuke politieke brainstormen binnen eigen kring ten koste zijn gegaan van het vuile maar nuttige werk naar buiten, dat verkiezingsactie heet.)

Ook mijn analyse is onvolledig. Het criterium "meer uitgebrachte stemmen" is bv. ruw. De aard van de nieuwbouw maakt voor onze winstkansen ook nog weer verschil. Maar zo'n differentiatie valt buiten het bestek van mijn, niet-professionele - mogelijkheden.

Eén vraag blijft onbesproken: op wie had onze verkiezingsactie zich te richten?

Daarover wellicht in een volgend artikel.

Rein van de Geer,

Tabel A

Naam gemeente	Hoger percentage uitgebrachte stemmen	Percentage DS70, PPR, PSP in 1972	Percentage D'66 in 1972 van D'66 DS70, PPR+PSP samen	Gemiddelde volgorde bij winstmogelijkheden.
Amersfoort	6 (13)	12.5 (8)	25.6 (8)	29 (10/11)
de Bilt/ Bilthoven	27 (5)	17.8 (1)	22.6 (4)	10 (1)
Breukelen	5 (14)	14.1 (5)	27.3 (11)	30 (12)
Bunnik	20 (8)	16.0 (3)	21.1 (2)	13 (2)
Doorn	30 (4)	12.3 (9)	24.5 (5)	18 (5)
Loenen	12 (11)	12.2 (10)	25.1 (7)	28 (8/9)
Maarssen	69 (2)	10.7 (13)	30.0 (13)	28 (8/9)
Mijdrecht	22 (7)	9.0 (14)	33.8 (14)	35 (15)
Nieuwegein	79 (1)	13.4 (6/7)	26.4 (9)	16.5 (4)
Soest	19 (9)	13.4 (6/7)	24.7 (6)	21.5 (7)
Utrecht	- 2 (15)	17.0 (2)	22.0 (3)	20 (6)
Veenendaal	23 (6)	5.9 (15)	28.0 (12)	33 (13)
Vleuten- de Meern	10 (12)	11.0 (12)	26.7 (10)	34 (14)
IJsselstein	43 (3)	11.6 (11)	34.4 (15)	29 (10/11)
Zeist	12 (10)	15.2 (4)	19.1 (1)	15 (3)

Tabel B

Naam gemeente	Winst t.o.v. 1972	Volgorde in gemaakte winst	Volgorde in winst-mogelijkheid	Verschillen
Amersfoort	3.2	5/6	10/11	+ 5
de Bilt/ Bilthoven	3.7	2	1	- 1
Breukelen	2.8	8/9	12	+ 3.5
Bunnik	4.2	1	2	+ 1
Doorn	2.8	8/9	5	- 3.5
Loenen	3.5	3	8/9	+ 5.5
Maarssen	3.2	5/6	8/9	+ 3
Mijdrecht	0.8	14	15	+ 1
Nieuwegein	2.3	10	4	- 6
Soest	3.1	7	7	-
Utrecht	1.7	12/13	6	- 6.5
Veenendaal	1.7	12/13	13	+ 0.5
Vleuten-de Meern	2.1	11	14	+ 3
IJsselstein	0.4	15	10/11	- 4.5
Zeist	3.4	4	3	- 1

Tabel C

Naam gemeente	Stijging stemmen percentage	DS70, PPR, PSP in 1972	D'66 in 1972 t.o.v. DS70, PPR en PSP	Volgorde winstkansen	Winst t.o.v. 1972	Volgorde gemaakte winst	Verschillen
Utrecht	- 2 (9)	17.0 (3)	22.0 (2)	14 (4)	1.7	6	- 2
Amsterdam	- 4 (12)	14.6 (6)	27.7 (8)	26 (11)	1.3	7/8	+ 3.5
Rotterdam	- 3 (10/11)	8.8 (12)	36.4 (12)	34.5 (12)	-0.2	12	-
Den Haag	- 3 (10/11)	15.3 (5)	26.0 (6)	21.5 (7)	1.3	7/8	- 0.5
Delft	+ 5 (6)	18.1 (1)	24.5 (5)	12 (3)	2.5	2	+ 1
Eindhoven	+ 7 (3/4)	12.7 (9)	30.6 (11)	23.5 (8)	1.0	9	- 1
Enschede	+ 6 (5)	11.2 (11)	28.2 (9)	25 (9/10)	0.6	11	- 1.5
Groningen	+ 1 (8)	14.0 (7)	23.1 (3/4)	18.5 (5)	2.4	3	+ 2
Haarlem	+ 3 (7)	13.8 (8)	28.5 (10)	25 (9/10)	2.1	4/5	+ 5
Leiden	+10 (2)	15.6 (4)	23.1 (3/4)	9.5 (2)	3.2	1	+ 1
Nijmegen	+12 (1)	17.7 (2)	18.4 (1)	4 (1)	2.1	4/5	- 3.5
Tilburg	+ 7 (3/4)	12.4 (10)	26.2 (7)	20.5 (6)	0.9	10	- 4

Tabel D

Naam provincie	Volgorde winsten	Winst-kansen	Vershil
Groningen	1.3 (7)	5	- 2
Friesland	1.6 (3/4)	4	+ 0.5
Drenthe	1.4 (6)	10	+ 4
Overijssel	1.2 (8/9)	8/9	-
Gelderland	1.5 (5)	3	- 2
Utrecht	2.4 (1)	1	-
Noord-Holland	2.0 (2)	6	+ 4
Zuid-Holland	1.2 (8/9)	11	+ 2.5
Zeeland	1.6 (3/4)	7	+ 3.5
Noord-Brabant	1.0 (10)	2	- 8
Limburg	- 0.7 (11)	8/9	- 2.5

Een beginselprogramma?

Naar aanleiding van een artikel over dit onderwerp, verschenen in de "Democraat" nr.6 van sept.jl. meen ik een aantal kanttekeningen te moeten plaatsen.

Het is m.i. juist de kracht van D'66 dat onze partij zonder beginselen actief kan zijn in politiek Nederland. Immers, beginselen worden vastgesteld in een tijd, waarin er bepaalde ideeën en politieke c.q. sociaal-ekonomische toestanden heersen. Een feit is dat deze situaties steeds aan een permanente evolutie onderhevig zijn als gevolg van het simpele feit, dat geen enkele samenleving absoluut statisch kan zijn omdat mensen dynamische elementen zijn, gedreven door een innerlijke kracht die voortdurend aanstuurt op veranderingen, vooral als die samenleving - zoals bv. de onze - een intensief contact heeft met het buitenland d.w.z. met vreemde samenlevingen. Het is vooral de "Westerse" samenleving die sinds het einde van de 19de eeuw zeer sterk is veranderd, waarbij de dynamische faktor zichzelf lijkt te hebben versterkt: de veranderingen, eenmaal begonnen, volgen elkaar in een steeds sneller - op den duur zelfs in een ijzelingwekkend snel, onmenselijk - tempo op. Een logische gevolgtrekking hiervan is, dat de beginselen van de grote politieke partijen (PvdA, CDA, VVD) zoals deze zijn voortgekomen uit bewegingen daterend uit het midden en einde van de 19de eeuw, nú danig zijn verouderd, ondanks het feit dat men het nodige heeft bijgeschaafd. Deze beginselprogramma's zullen op den duur nauwelijks of niet in staat zijn om de dynamische ontwikkelingen van onze samenleving te volgen. Hun aanpak gebaseerd op die beginselen kan funest zijn! Het grote voordeel van een partij als D'66 - inderdaad begonnen als aktiepartij, maar zich nu ontwikkelend tot een partij met een visie - is, dat men onmiddellijk kan inspelen op - vaak - onvoorziene ontwikkelingen in onze samenleving; juist omdat D'66 niet gebonden is aan verouderde, verstarde en niet meer in deze vorm bruikbare dogma's en beginselen. Iedereen zal beamen dat D'66 inderdaad door "de manier van doen" een eigen karakter heeft gekregen, maar ... het is telkenmale gebleken dat juist dit karakter zeer moeilijk duidelijk te maken is aan "de man in de straat". Maar moet dit dan aanleiding zijn tot het opstellen van een beginselprogramma? Beslist niet!

Bovenstaand - algemeen onderkend - probleem moet voor ons juist een uitdaging zijn; een uitdaging aan alle partijleden om, aan iedereen die het maar horen wil, uit te leggen wat die "manier van doen" nu precies betekent: we zijn tenslotte toch Demokraten ('66).

En juist datgene dat ons aan D'66 bindt, nl. de Democratie in al zijn verschillende facetten, is erg moeilijk te verwoorden. Toch geloof ik, dat er in dat begrip democratie bepaalde zaken zijn, die een min of meer permanent karakter hebben (twee daarvan zijn al aangegeven in het bovengenoemd artikel, nl. humaniteit en verantwoordelijkheidsbesef). Het is mijn mening, dat wij onze "Aktiebeginselen" misschien nog wat kunnen (en moeten!) verduidelijken, maar dat wij beslist niet moeten overgaan tot het opstellen van een beginselprogramma, dat nu juist zo fundamenteel verschilt met de realiteit en met de opstelling van onze partij. gedurende de afgelopen 11 jaren.

Ook zouden wij duidelijk moeten maken, dat juist het dynamische karakter het een noodzaak maakt voor D'66 om zich niet vast te leggen op een beginselenpakket. M.i. ligt hier voor de werkgroep "Achtergronden D'66" een zeer belangrijke taak weggelegd om dit probleem eens goed tot klaarheid te brengen; jammer dat je bij deze werkgroep nog geen gehoor krijgt!

Een beginselprogramma zoals de schrijver van het artikel in de "Democraat" nr.6 voorstelt kan - alleen al door de titel "beginselprogramma" - slechts verwarring zaaien; nóg meer verwarring, die D'66 beslist niet ten goede zal komen.

Bert Roele

D'66 EN DE EUROPESE LIBERALEN

Naar aanleiding van het artikel van L.J.Brinkhorst over D'66 en de Europese verkiezingen in de Democraat van september jl. meen ik te mogen constateren dat er voor D'66 twee mogelijkheden zijn om aan die Europese verkiezingen van 1978 deel te nemen, nl. door:

- a) aansluiting bij de Europese Socialistische fractie;
- b) aansluiting bij de Europese Liberale fractie.

Mijn overtuiging is dat, wanneer D'66 voor het eerste voorstel zou kiezen, dat een uiterst ongelukkige keuze zou zijn. Waarom?

- a) D'66 probeert zijn onafhankelijkheid van de PvdA te benadrukken. Die onafhankelijkheid wordt te niet gedaan wanneer we ons aansluiten bij de Socialisten.
- b) Het programma van D'66 spreekt over vrijheid van het individu en over vrijheid van ondernemen. Heel goed! Maar dit zijn wel zuivere liberale principes. D'66 is tegen verdergaande inkomensnivellering. D'66 meent dat het privé woningbezit moet worden gestimuleerd.
Worden deze standpunten door Socialisten gedeeld?

D'66 hoort qua karakter en programma meer bij de linkervleugel van de Europese Liberalen thuis. Wanneer we ons bij de Socialisten aansluiten kunnen we net zo goed nu meteen aan Ome Joop vragen of we niet bij zijn PvdA kunnen komen! Dan is D'66 als z.g. tweede socialistische partij totaal overbodig. Als tweede Liberale partij echter niet. Omdat D'66 een heel ander soort liberalisme hanteert dan de huidige VVD. D'66 pleit echter ook voor het versterken van de "democratische gezindheid" in de samenleving. Heel goed! Wanneer we dat waar willen maken moeten we beginnen de "banvloek over de VVD" op het congres van 19 november a.s. in te trekken. Je kan de democratische gezindheid jegens elkander nooit versterken, wanneer je al bij voorbaat begint te verklaren niet met elkaar te willen praten. Hiermee wil ik beslist niet zeggen dat ik een voorstander ben voor onmiddellijke samenwerking met de VVD. In dat opzicht vind ik het door Jan Terlouw geopperde idee voor een mogelijke samenwerking met de PvdA en de VVD in de toekomst best te bepleiten.

Niels den Tex

De algemene leiding van de Politieke Partij Democraten '66 is volgens art. 17 van de Statuten opgedragen aan het Hoofdbestuur, dat door de leden wordt gekozen. Het Hoofdbestuur bestaat uit regiovertegenwoordigers, die door de regio's rechtstreeks worden gekozen en het Dagelijks Bestuur, dat rechtstreeks door de Algemene Ledenvergadering wordt gekozen. Art. 11 van de Statuten geeft aan dat het Huishoudelijk Reglement regelen vaststelt omtrent de samenstelling van de partijorganen op de grondslag van beperkte herkiesbaarheid in dezelfde functie en beperkte mogelijkheid gelijktijdig meer dan één functie te bekleeden. Het HR geeft dan ook in de artikelen 28 en 29 duidelijke richtlijnen. Een Hoofdbestuurslid wordt gekozen voor de tijd van twee jaar en is slechts eenmaal onmiddellijk herkiesbaar. In art. 24 van het HR is bepaald, dat het Dagelijks Bestuur negen leden telt. Dit zijn de voorzitter, de vice-voorzitter, de secretaris-organisatie, de secretaris-politiek, de penningmeester en vier leden. Het Hoofdbestuur moet de taken van de vier niet in functie gekozen DB-leden regelen. In de afgelopen periode heeft het Hoofdbestuur inderdaad in deze samenstelling en volgens deze regels gefunctioneerd. Hierbij is gebleken, dat de regels van het HR erg aardig zijn, maar dat de praktijk vraagt dat er duidelijke taakstelling en vooral taakverdeling is binnen het HB. Deze noodzaak spitst zich toe op het DB. Volgens de mening van het HB geldt dit in het bijzonder voor de vier niet in functie gekozen DB-leden. Het HB heeft dan ook besloten, dat het alleen goed en doelmatig kan functioneren op basis van zeer duidelijk afgebakende taakomschrijvingen. Allereerst is besloten, dat regio-vertegenwoordigers in het HB op de allereerste plaats de communicatieschakels vormen tussen het HB en de regio's en omgekeerd. D.w.z. dat zij zowel politiek als organisatorisch intermediair tussen land en regio zijn en binnen hun regio in nauwe samenwerking met het regiobestuur op beide terreinen moeten coördineren. Dit heeft tot gevolg dat de regio-vertegenwoordigers binnen het HB geen permanente uitvoerende taken moeten vervullen. Het DB is belast met de dagelijkse leiding en moet de uitvoerende taken vervullen. Het Hoofdbestuur heeft na ampele discussie besloten tot een nieuwe taakverdeling binnen het DB, die tot gevolg heeft dat ook de vier niet in functie verkozen DB-leden een eigen afgeronde taak krijgen. Dit zal er ook toe moeten leiden, dat de in functie gekozen leden enigszins ontlast worden en beter in staat worden gesteld hun taak volledig uit te voeren. Bovendien is het dan mogelijk bij de kandidaatstelling en verkiezing meer rekening te houden met de specifieke eisen, die aan een bepaalde functie moeten worden gesteld. Hoewel het HB van mening is, dat hiertoe alle DB-leden in functie door de Algemene Ledenvergadering moeten worden gekozen, heeft het besloten op dit punt nog geen wijziging van het HR voor te stellen, opdat eerst met een dergelijke funktieverdeling ervaring kan worden opgedaan. Formeel zal dus de huidige situatie van vijf in functie gekozen en vier niet in functie gekozen DB-leden voorlopig worden gehandhaafd, doch bij de kandidaatstelling voor het DB zal wel worden aangegeven welke taak het te verkiezen DB-lid zal gaan vervullen. In de tweede congres-Democraat zal worden aangegeven welke taken voor de elders in deze Democraat vermelde vacatures zullen gelden. Het is ondoenlijk in dit artikel voor alle negen te onderscheiden DB-functies een volledige taakomschrijving te geven, zodat volstaan zal worden met een korte karakteristiek van de functies zoals deze het HB voor ogen staan.

Voorzitter: politieke representatie van de partij naar buiten, naast en in voortdurend overleg met de kamerfrakties. Voorbereiding van de politiek-inhoudelijke discussies in de ALV. Algemene politieke en organisatorische leiding van de partij in nauwe samenwerking met de vice-voorzitters.

Eerste vice-voorzitter/vice-voorzitter Politiek: Verantwoordelijk voor de organisatie van de politiek-inhoudelijke activiteiten van de partij, speciaal het programmatische en politiek-wetenschappelijke werk van de partij. Plaatsvervanger van de voorzitter in diens politieke taken.

Tweede vice-voorzitter/vice-voorzitter Organisatie: Verantwoordelijk voor het intern functioneren van het HB en andere partij-organen. Voorbereiding van HB- en DB-vergaderingen. Afwikkeling van HB-besluiten. Coördinatie van reglementen-zaken. Coördinatie en assistentie van regiovertegenwoordigers in het HB. Organisatorische voorbereiding AR-vergaderingen en ALV's.

Secretaris-Politiek: Verantwoordelijk voor de uitvoering van politieke besluiten van het HB. Politieke correspondentie van het Hoofdbestuur. Coördinatie met het PSVI en verantwoordelijk voor politieke publicaties van de partij.

Secretaris-Buitenland: Belast met te leggen of te onderhouden contacten met buitenlandse politieke groeperingen ende daartoe nodige correspondentie. Internationaal gerichte programmatische activiteiten.

Secretaris-Organisatie: Verantwoordelijk voor het organisatorisch apparaat van de partij, in het bijzonder het landelijk secretariaat. Onderhoudt de schriftelijke communicatie met andere partijorganen en is belast met organisatorische correspondentie. Vertegenwoordigt het HB in de redactieraad van de Democraat. Is verantwoordelijk voor secretariaat van HB en DB.

Publiciteitscoördinator: Verantwoordelijk voor interne en externe publiciteit en propaganda. Vertegenwoordigt het HB in de redactieraad van de Democraat. Belast met de opzet en begeleiding van landelijke verkiezingscampagnes en de ondersteuning van alle meer lokale campagnes.

Eerste Penningmeester: Verantwoordelijk voor het financiële beheer van de partijgelden, de financiële administratie en de inning van contributies enz. Financiële coördinatie met de SWB en het PSVI.

Tweede Penningmeester: Coördinatie met de regio-penningmeesters. Assistentie en vervanging van de eerste penningmeester.

Uit het bovenstaande moge blijken, dat het Hoofdbestuur gemeend heeft met deze taakafbakening gestalte te geven aan de slagzin: "Verbeter de partij-organisatie en begin bij jezelf."

Frans K.L. Rogier
Secretaris-Organisatie

NIEUWE DIRECTEUR S.W.B.

Per 15 september 1977 is benoemd tot directeur van de Stichting Wetenschappelijk Bureau de heer R.D. Stam, Jan van Goyenkade 12, Leiden.

RUUD STAM,

29 jaar oud, getrouwd, één baby-zoon die pedagogisch wordt opgevoed (het vak van mijn vrouw).

Opleiding tot bioloog. Voelde mij tijdens studie al aangetrokken tot organisatie. Bestuurslid geweest van de Leidse Studenten Federatie, de humanistische vereniging Socrates en de afdeling Leiden van de Nederlandse Bergsportvereniging. Zoek het regelmatig in het verticale hogerop als instructeur bij de Bergsportvereniging.

Heb zitting in meerdere werkgroepen binnen en buiten D'66.

O O S T E R S C H E L D E

Ongetwijfeld heeft U gehoord of gelezen over het kort geleden in de Tweede Kamer gehouden debat over de OOSTERSCHELDE (7-9-1977). Wellicht zult U zich enigszins verbaasd hebben over de triomphantelijke manier, waarop de demissionaire CDA-minister Westerterpnu aan Rijkswaterstaat de opdracht heeft verleend een ontwerp te maken voor een stormvloedkering in de Oosterschelde, uitgaande van de doorstroomprofiel van 14.000 m²: zoals bekend de "middelste" oplossing die ca. 100 miljoen extra vergt. En dat terwijl de grote frakties - behalve het CDA - allen een pleidooi hielden voor de grootste doorstroomopening - inclusief de VVD. Leest U daarom wat Ineke Lambers namens D'66 in het debat daarover - onder meer - heeft gezegd:

"Mijnheer de Voorzitter, dit is hoe dan ook wél een merkwaardig debat! Zelfs over het onderwerp van raadslaging heerst onzekerheid. Aan de orde is de brief van de Minister van Verkeer en Waterstaat, waarin deze mededeling doet van een regeringsbesluit betreffende de afsluiting van de Oosterschelde. Maar wat is de strekking van dit besluit? In de brief staat dat een afweging van de voor- en nadelen de regering ertoe heeft geleid 'te kiezen voor een tussenoplossing'. Dat klinkt nogal definitief; maar we hebben te maken met een demissionair kabinet. Het is maar de vraag of een nieuw kabinet zich gebonden zal achten door een definitief bedoelde keus van het huidige kabinet. Het lijkt eigenlijk vanzelfsprekend dat het nu niet kan gaan om een volledige afronding van de besluitvorming rond het totale Oosterscheldeproject, dat de keus nu niet meer kan zijn dan een voorlopige gedachtenbepaling voor de voortgang van het lopende onderzoek, waarmee de daadwerkelijke uitvoering niet aan de orde is."

Ze gaat daarna uitvoerig in op de wijze waarop de demissionaire regering zich blijkbaar nog gebonden acht aan de motie-Schakel van 1976 en de ontbindende voorwaarden die alsnog tot gehele afsluiting zouden kunnen leiden - iets waarover geen zinnig mens meer serieus denkt.

"Maar daarmee zijn we er nog niet. Ook als de regering naar aanleiding van het bovenstaande zou bevestigen een beperkte uitleg aan het besluit te geven, dan nog vindt de fractie van D'66 het nuttig en nodig ook meer inhoudelijke overwegingen voor deze opvatting aan de orde te stellen. Het punt is of er in samenhang met het totaal van het pijlerdam-project enige noodzaak was om het besluit nu en met deze inhoud te nemen en of hiermee nu het groene licht voor het gehele project definitief gegeven kan zijn. Ik roep in herinnering dat de Minister bij diverse gelegenheden - met name in zijn brief aan de Kamer van 25 april van dit jaar, waarnaar in de thans voorliggende brief wordt verwezen - verband heeft gelegd tussen zijn wens zo snel mogelijk een besluit over de doorlaatopening te hebben en het tijdige uiteindelijk gereedkomen van de gehele stormvloedkering.

Was het voor het handhaven van de einddatum van het project, 1985, werkelijk nodig om vóór - later werd het "omstreeks" - 1 september te beslissen? Het lijkt niet erg waarschijnlijk, dat op een zo groot en ingewikkeld project de beslissing over een onderdeel zo cruciaal is voor de hele planning. Dan zou die planning zo krap en star zijn, dat werkelijk niets onvoorziens kan gebeuren! De argumenten van de Minister voor de urgentie hebben ons ook nog niet kunnen overtuigen. Sterker nog, het rapport over de variantenanalyse wijst eerder op het tegendeel. De variantenanalyse dan geeft bij een veelheid van onderdelen van het totale project aan, dat deze juist niet afhankelijk zijn van de keus van de doorstroomopening.

Dit alles, gevoegd bij het feit, dat de variantenanalyse op vele punten de noodzaak van verder onderzoek en voorbereidende proeven noemt, maakt het moeilijk in te zien dat een iets latere keus van de grootte van de opening al met de dag of de week faitaal zou zijn voor de daadwerkelijke uitvoering. Dat wordt nog onwaarschijnlijker wanneer we de argumenten van de Minister concreet vergelijken met het rapport. In zijn brief van april stelde de Minister dat elk van de varianten zijn eigen specifieke oplossingen heeft voor onderdelen van het project, zoals bodembescherming, drempel, schuiven en pijlers. Op de schuiven na, die niet het eerst klaar hoeven te zijn, juist de onderdelen waarvan het rapport zegt dat ze niet van de grootte van de opening afhangen! (Op pag.17 vermeldt het rapport dat er geen wezenlijke verschillen zijn in de planning van de werken bij de uitvoering van een der varianten. Op pag.13 wordt zelfs gerept van de mogelijkheid van een aangepaste constructievorm, die het mogelijk zou maken om later door verandering van de schuiven en de bewegingswerken de opening alsnog te vergroten!)

Van de brandhaast van de keus van de opening ben ik dus nog steeds niet overtuigd. Dat betekent dan ook dat het wel degelijk mogelijk is de strekking van het besluit over de doorlaatopening als strikt voorlopig op te vatten zonder daarmee aan de einddatum te tornen. En dus ook zonder te tornen aan het streven naar het zo spoedig mogelijk bereiken van grotere veiligheid.

Die veiligheid - ik wil het, naar ik vertrouw ten overvloede, nog eens zeggen - is natuúrlijk erg belangrijk, overigens zonder dat dat op alleen emotionele gronden kan leiden tot een onhaalbaar streven naar een absoluut veiliger dan veilig. Het zo spoedig mogelijk bereiken van een reële verhoging van de veiligheid is een doelstelling waarover we niet hoeven te twisten. Het is daarom trouwens verheugend dat het programma van partiële dijkverhoging zo goed volgens schema verloopt. Ik noemde al de stelling dat de keus van de doorlaatopening niet alleen niet hóéft te worden gekoppeld aan de definitieve uitvoering van het project, maar dat het zelfs onverantwoord zou zijn die koppeling zo op te vatten, dat met het kiezen van de opening onherroepelijk het groene licht wordt gegeven voor het hele project. Onverantwoord, omdat er zoveel onzekerheden zijn qua techniek, tijdsplanning en kosten dat een demissionair kabinet niet voldoende garanties kan geven om een afgeronde besluitvorming mogelijk te maken."

Ineke Lambers trekt de conclusie uit de vele gerapporteerde onzekerheden met betrekking tot de technische uitvoering dat onder invloed daarvan de tijdsplanning en de kostenramingen nog wel de nodige wijzigingen zullen ondergaan.

"Mijnheer de voorzitter, waar zijn we dan eigenlijk mee bezig? Ik noemde techniek, tijd en geld. Iedereen die de Oosterscheldeaffaire al wat langer volgt voelt waar het heen gaat: de beruchte zgn. ontbindende voorwaarden van 1974. Die zijn vorig jaar wat het geld betreft toegespitst door de motie Schakel, waarachter de regering zich nu verschuilt. Ik ben niet van plan te vervallen in uitgebreide historische beschouwingen, maar het verleden is vandaag wel aan de orde voorzover het gaat om de huidige betekenis van eerdere Kameruitspraken, nu de regering zich zo uitdrukkelijk op de motie Schakel beroept.

Laat ik één ding voorop stellen: het Zeeuws verlangen, ongetwijfeld gedeeld door Rijkswaterstaat en anderen, om eindelijk te weten waar men aan toe is en te kunnen uitgaan van een afgeronde en definitieve besluitvorming is een begrijpelijk en gerechtvaardigd verlangen. Alleen, ik heb er de nodige argumenten voor aangedragen, de onzekerheid wordt op dit moment niet werkelijk bepaald door de keus van de doorstroombopening. Want in het licht van de eerdere besluiten speelt niet de doorstroombopening de beslissende rol, maar het project als geheel."

"In elk geval zal er duidelijkheid moeten komen over de bereidheid van de nieuwe regering om zo tussen de 5 en 6 miljard zonder voorbehoud voor het Oosterscheldepject te reserveren. Ontbreekt die bereidheid, dan zullen we de besluitvorming ten principale moeten herzien.

Op dit moment heeft het alleen zin de regering voor te houden dat het genomen besluit niet anders dan in de meest beperkte zin gehanteerd kan worden en dat alles wat de zaak op enigerlei manier een definitief karakter geeft dient te worden nagelaten. Ik hoop straks namens de regering te horen dat de regering niet anders dan dit bedoeld heeft."

STICHTING WETENSCHAPPELIJK BUREAU

Ook voor de Stichting Wetenschappelijk Bureau moeten op het Congres enkele nieuwe bestuursleden benoemd of herbenoemd worden. Vanaf heden kunnen kandidaten voor het bestuur van de Stichting worden opgegeven bij het secretariaat van de SWB, Javastraat 6, Den Haag, tlf. 070-453271. Ieder lid van D'66 kan zichzelf of anderen kandidaat stellen.

EEN TERUGBLIK OP DE VERKIEZINGSCAMPAGNE

Een reeks vragenformulieren, beantwoord door Kamerkandidaten, leden van de campagnecommissie en -team, bestuursleden en vrijwel alle regiocontactpersonen en diegenen die per regio met de campagne te maken hadden, zijn inmiddels geordend. Zij geven een indruk van de meningen van D'66-ers over de campagne.

"De campagne was goed, we hebben toch 8 zetels. Wie had dat in oktober '76 durven denken?"

Een veel geplaatste opmerking. Zo simpel ligt het natuurlijk niet. Een verkiezingscampagne kan tot een goed resultaat leiden als je over een goede lijsttrekker en Kamerkandidaten beschikt en een goed verkiezingsprogramma. Een campagne dient ertoe bij te dragen dat de lijsttrekker en de kandidaten het programma overtuigend aan een zo groot mogelijk publiek presenteren. Drie elementen waarvan de eerste twee het belangrijkste zijn. En waar we zeer goed in voorzien hebben!

Naast de tevredenheid toch een aantal kritische kanttekeningen. O.a.: de materialen waren veel te laat! Dat is juist. In de vorige Democraat hebben de penningmeester en ik het verkiezingsfonds 1.000.000 welwillend in Uw aandacht aanbevolen, omdat wij in deze verkiezingscampagne pas vrij laat gelden beschikbaar hadden, waarna pas tot de aanschaf van de propagandamaterialen kon worden overgegaan. Uiteindelijk hebben we ongeveer f 180.000,- uitgegeven, in vergelijking met het miljoen van de drie grote partijen - elk - slechts een schijntje. Een enkele keer werden wat probleempjes gemeld bij de regeling van spreekbeurten. In het algemeen is men hierover zeer tevreden. Door het campagnesecretariaat zijn ongeveer 750 spreekbeurten geregeld en geregistreerd!

Om U een indruk te geven wat Kamerkandidaten tijdens een campagne doen: Chel Mertens hield 67 spreekbeurten, Jan Glastra van Loon 44, Elida Wessel 42, Jan Terlouw 36, Erwin Nypels 34, Wim Dik 32, Ineke Lambers 30, Laurens Jan Brinkhorst 25, Sol Schuyer 23, Henk Zeevalking 22 enz.

U weet dan wie er blij waren dat het uiteindelijk 25 mei werd.

Naar schatting zijn 500 à 800 leden actief geweest. Voor een totale dekking over Nederland is dit te weinig. Om dit te realiseren is minstens een verdubbeling van dit aantal nodig. Een mooie taak voor de regiobesturen.

Na de handtekeningenactie werden de leden uitgerust met de kiesschijf, waarmee men de mogelijkheid had enige vragen aan voorbijgangers te stellen. Leuk bedacht, maar de kiesschijf is vrijwel niet op straat gebruikt. Men bleef te lang met voorbijgangers in gesprek, waardoor te weinig mensen werden benaderd. De kiesschijf heeft wel zijn nut bewezen in fora, politieke markten en vooral op scholen.

Ik maak hier graag melding van een tweetal acties:

In Den Haag organiseerde men een politieke poppenkast. Met een 10 minuten-tekst op de band en de poppen volledig synchroon aan het play-backen. Jan Klaassen en Katrijn stemmen beiden op D'66! Een uitstekende publiekstrekker.

In Nijmegen en omgeving werd een geluidswagen de straat op gestuurd met vogelgeluiden. Zeer sympathiek beoordeeld door omwonenden die een D'66-folder kregen uitgereikt.

Deze voorbeelden verdienen navolging.

Het heeft er de schijn van dat de Rijnactie een van de zorgvuldigst bewaarde geheimen van de verkiezingscampagne is gebleven. Tenminste voor wat betreft de landelijke pers. In de regionale pers is er ruimschoots aandacht aan besteed. De actie heeft uiteindelijk niet die publiciteit opgeleverd die het verdiende.

Over de advertenties en verkiezingsmaterialen was men tevreden tot zeer tevreden, met uitzondering van een enkel onderdeel.

Om zoveel mogelijk kiezers met D'66 te confronteren werden de volgende materialen verspreid:

120.000 stickers,
300.000 folders: "Het is niet te koop"
15.000 affiches groot formaat
30.000 affiches klein formaat
120.000 actieplantjes (zaad)
100.000 ansichtkaarten
400.000 folders: "6 Punten"
200.000 folders: "Signalement"
Dan weet U ongeveer waar Uw geld bleef.

Door de leden zelf werd nog besteld en betaald: 1000 buttons, 65.000 luciferboekjes, 400 T-shirts en ongeveer 60 fotoposters.

Over het thema "Het redelijk alternatief" is vrijwel iedereen zeer tevreden.

Kortom: een vrij positief beeld, waarbij vooral de gedetailleerde kritische opmerkingen zeer ter harte zullen worden genomen. Dit stelt ons in staat om in de campagne gemaakte fouten in 1978 niet te herhalen.

Het hoofdbestuur bereidt, met de gegevens van 1977 in de hand, de volgende campagnes voor. Straks zullen we met z'n allen weer de schouders eronder moeten zetten om het resultaat van 25 mei te verbeteren. Doe mij een lol en zorgt U nu voor voldoende actieve leden en een leuk bedrag op giro 1.000.000.

Jan Veldhuizen,
publiciteitscoördinator.

KIJK EN LUISTER **Radio- en T.V.-uitzendingen** **van DEMOCRATEN '66**

Schema van door de demissionaire regering ter beschikking van D'66 gevorderde zendtijd.

T E L E V I S I E

woensdag 30 november 1977

van 19.50 - 20.- uur
op Nederland 1

R A D I O

donderdag 6 oktober 1977
donderdag 20 oktober 1977
donderdag 3 november 1977
donderdag 17 november 1977
donderdag 1 december 1977
donderdag 15 december 1977
donderdag 29 december 1977

van 18.19 - 18.29 uur
op Hilversum 2

Uw suggesties die bijdragen tot een verbetering van deze uitzendingen zien wij dolgraag tegemoet.

Sturen naar: Javastraat 6, Den Haag, t.a.v. Jan Veldhuizen.

POLITIEK SCHOLINGS- EN VORMINGSINSTITUUT D'66

Wanneer deze Democraat verschijnt zal D'66 een jonge loot aan de stam hebben: "PSVI D'66".

Het hoofdbestuur heeft een voorlopig bestuur geformeerd bestaande uit de volgende vijf leden:

- W. Buysers, Prins Willem de Zwijgerlaan 44, Dodewaard
 - F. Cremer, Kolklaan 18, Maarsbergen
 - H. Glaubitz, Jan van Goyenkade 27, Leiden
 - H. Groeneveld, Burensedijk 37, Buurmalsen
 - H. Poolman, Waldecklaan 28, Hilversum
- en bovendien uit:
- E. Maas, van Heemstralaan 4, Arnhem (namens het HB)
 - H. van Oorschot, Obrechtstraat 370, Den Haag (namens het HB)
 - H. Strijker, Patrijzenlaan 20, Maarn (namens bestuur SWB)
 - E. Wessel-Tuinstra, Willem de Zwijgerlaan 43, Oegstgeest (namens de fractie).

Aan het congres zal worden voorgesteld de formatie van bovengenoemd bestuur te bevestigen. Uiteraard heeft de ALV het recht andere kandidaten te benoemen, doch het HB heeft gemeend niet tot het congres te mogen wachten, omdat er de komende maanden heel veel werk te verzetten valt en de subsidieaanvraag ook zo spoedig mogelijk moest worden ingediend. De voorbereidingswerkgroep heeft in haar laatste vergadering besloten de werving van een (full-time)directeur en een (part-time)sekretaresse te starten. De advertenties zijn inmiddels verschenen. Het bureau van het PSVI wordt ook gevestigd op

Javastraat 6, Den Haag.

Het voorlopig bestuur hoopt in de volgende Democraat de concrete activiteiten van het PSVI te kunnen publiceren.

Frans K.L. Rogier
sekretaris-organisatie